

19.05.2026
FM2026/207
Naleraq

Pele Broberg

Forslag til en forespørgselsdebat om, hvordan man kan arbejde for større økonomisk og demografisk lighed mellem kommunerne.

(Medlem af Inatsisartut Erik Jensen, Siumut)

Tak for forslaget.

Naleraq er enig i, at der er en reel og voksende skævhed i landet. Men vi mener også, at debatten bliver for snæver, hvis den alene handler om lighed *mellem kommunerne*. For det afgørende spørgsmål er ikke, om de administrative enheder står mere lige. Det afgørende spørgsmål er, om borgerne får en mere lige adgang til service, muligheder og udvikling, uanset hvor i landet de bor.

Forslagsstilleren peger på, at placeringen af offentlige arbejdspladser har stor betydning for, hvor mennesker bosætter sig, og Naalakkersuisut anerkender også, at placeringen af arbejdspladser påvirker kommunernes økonomi. Det er rigtigt. Men det er stadig kun en lille del af problemet.

Naleraq mener, at vi må turde tage fat i selve strukturen. Grønland er befolkningsmæssigt et lille land. Alligevel har vi bygget et system op, hvor vi først har en central offentlig økonomi, derefter en kommunal skatteudskrivning, derefter bloktilskud, derefter udligningsordninger, derefter korrektioner og særlige hensyn. Det skaber ikke klarhed. Det skaber lag på lag af administration.

Når vi ved, at store dele af de kommunale opgaver i virkeligheden er bundet op på lovgivning, nationale prioriteringer og centrale økonomiske rammer, så må vi også stille spørgsmålet: hvorfor skal borgernes velfærd i så høj grad afhænge af forskelle i kommunernes skattegrundlag?

Vi mener, at det er en uhensigtsmæssig model for Grønland.

Kommunerne skal bruge kræfter på at levere service til borgerne. Ikke på at være små økonomiske systemer i konkurrence eller ulige balance med hinanden. Når man ovenikøbet

løbende må rette op på forskellene gennem bloktilskud og udligning, så viser det jo netop, at modellen ikke fungerer tilfredsstillende.

Naalakkersuisut siger selv, at den mest enkle måde at ændre den økonomiske balance mellem kommunerne på er at justere bloktilskuddet og drøfte udligningsordningen. Det er netop et tegn på, at systemet i forvejen er for kompliceret. For hvis løsningen hver gang bliver nye justeringer oven på et skævt grundlag, så behandler man symptomerne, men ikke årsagen.

Naleraq mener derfor, at vi skal tænke mere grundlæggende.

Vi skal drøfte, om kommuneskat i Grønland overhovedet giver mening i sin nuværende form. Vi skal drøfte, om finansieringen af lovbundne kerneopgaver i højere grad bør ske nationalt, med klare og gennemsigtige bloktilskud, der tager udgangspunkt i de faktiske behov og de lovbundne udgifter. Og vi skal drøfte, hvordan lokaldemokrati kan styrkes uden samtidig at opbygge et tungt og uensartet administrativt system.

For Naleraq handler nærdemokrati ikke om at beskytte en struktur for strukturens egen skyld. Nærdemokrati handler om, at borgeren oplever nærhed, indflydelse og service. Hvis systemet i stedet skaber afstand, bureaukrati og ulighed, så skal systemet ændres.

Vi deler ønsket om, at unge og uddannede også skal kunne finde et godt liv uden for Nuuk. Vi deler ønsket om, at kysten ikke må tømmes for muligheder. Men hvis vi virkelig vil det, så er det ikke nok at tale om udflytning af enkelte arbejdspladser eller endnu en regulering af tilskud. Så må vi tage en ærlig debat om hele den offentlige struktur.

Naalakkersuisut henviser til et strukturudvalg og til, at en politisk koordinationsgruppe senere skal tage stilling til anbefalingerne. Det er udmærket, at arbejdet foregår. Men der er også brug for, at vi politisk tør sige højt allerede nu, at målet ikke må være at bevare alle lag i det nuværende system. Målet må være at skabe et enklere, mere retfærdigt og mere borgernært Grønland.

Naleraq ønsker derfor ikke kun en debat om, hvordan vi gør kommunerne mere lige. Vi ønsker en debat om, hvordan vi gør landet mere lige for borgerne.

Tak.